

УКРАЇНОЗНАВЧІ СТУДІЇ ПРИЗЕРІВ
X МІЖНАРОДНОГО КОНКУРСУ З УКРАЇНОЗНАВСТВА
ДЛЯ УЧНІВ 8–11 КЛАСІВ ЗАГАЛЬНООСВІТНІХ
НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ

Цьогорічні конкурсанти-українознавці гідно утвердили можливість називатися дослідниками. Всі дослідження подавалися у формі презентацій із щонайширшим застосуванням інтерактивних засобів комунікування. Тематика робіт актуалізувалася сучасними проблемами боротьби за українську незалежність, відстоюванням національної ідентичності та українського світу. Саме українознавчий підхід виявляє комплексний аналіз історичного, етнологічного, краєзнавчого, геополітичного та інформаційного відображення сучасності нашою молоддю.

Серед досліджень конкурсантів, які представляли та захищали свої роботи на рівні учасників-конкурсантів восьмого класу, вирізнялися кілька провідних напрямів. Особливу увагу конкурсної комісії викликала дослідницька праця, яку представив **Володимир Ковтун** «Розвиток українського шкільництва та національне виховання молоді як імператив світоглядних ідей Михайла Грушевського». Постаць М. Грушевського він подав в українознавчих обрисах, доповнивши педагогічними практиками вченого, що були наслідком широти світогляду українського державника, мали плідні наслідки як у вищій, так і середній та низовій школах (I місце).

Серед досліджень можна виділити роботи краєзнавчого характеру, посилені топонімічними розвідками, спертими на місцевий матеріал. Дослідник із Житомирщини **Віталій Грицюк** («Топонімічні легенди Мироплюбівки») (II місце),

котрий здійснив «польову роботу» в кількох поселеннях Попільнянського району, що тепер увійшли до складу села Мироплюбівка, представив «пам'ятні блоки» про час виникнення цих сілець, особливо згадавши час «радянізаційного укрупнення». У фольклорному напрямі здійснив свої наукові напрацювання і дослідник з Полтавщини **Едуард Овчаренко** («Усна народна творчість села Балаклії») (II місце). У його розвідці було подано цікаві спостереження над «паспортизацією» зібраного під час польової роботи фольклорного матеріалу. У шкільному архіві, який молодий дослідник долучав до своєї праці, є дані про зразки пісенного фольклору, зафіксовані місцевими вболівальниками за українською спадщиною ще з 1960 – 70-х років.

Близькою за тематичним окресленням і «ділянковим дослідним матеріалом» до робіт, де представлено «місцеву пам'ять», була праця **Ангеліни Логош** («Магія води в гуцульській обрядовості») (III місце) – хронолог місцевого життя, основу якої склав фольклорний досвід українського культуротворення, що ґрунтований на польовому матеріалі.

У дослідженні **Ольги Полевик** було представлено модерні форми сучасного міста завдяки мистецько-планувальній праці сучасного архітектора Рівного, за проектами якого викінчено чимало міських будов, – Миколи Пасічника (III місце).

Сучасне нелегке випробування українців як нації та держави Україна – воєнне

лихоліття – теж має свій відбиток в учнівських роботах. Витоки волонтерства проаналізувала дослідниця з Донеччини **Маргарита Сівакова** («Допомога волонтерських організацій українським військовим в зоні АТО») (III місце).

Напряма українознавчих досліджень «Українська державність у XX – XXI ст.» яскраво представили учні дев'ятих класів. Значний інтерес викликала доповідь **Максима Копилова** про міжнародні геополітичні стратегії України, актуальність Балто-Чорноморського союзу в умовах сучасної війни. Молодий дослідник вразив знанням передумов та перспектив геополітичних союзів та місця нашої держави у світовій політиці (I місце).

Паралелі революційних подій 1917–21 років та сучасності у роботі «Історія меморіальна та історія актуальна: концепт пам'яті як домінанта історії Михайла Грушевського доби визвольних змагань» проаналізувала учениця 9 класу **Стефанія Білостоцька** (II місце). Вона дійшла висновку, що світоглядні настанови Голови Української Центральної Ради окреслили орієнтації свідомого українства на європейський вибір, вкотре підкреслений подіями Революції Гідності. **Ірина Скорик** дослідила художньо-естетичну специфіку прози у творах знаного українського музиканта Кузьми Скрябіна (II місце). Поєднання державної та громадської діяльності у часи боротьби за Карпатську Україну, погляд на історію крізь призму поєднання долі людини з долею краю висвітлила **Інесса Митроняк** у роботі «Наш земляк Михайло Кочерган – секретар сойму Карпатської України, соратник Августина Волошина» (III

місце). Не менш цікавою стала наукова синкретична розвідка про Базарську трагедію крізь призму поезії у поданні **Тетяни Пересунько** (III місце). Сучасне уявлення про українця-патріота, прояви благодійності, волонтерства у складний для України час подала **Христина Русевич** (III місце).

У секції, на якій захищалися роботи десятикласників, розкрився виразно творчий потенціал багатьох учасників. Інтерес до живої історії та сучасного фольклору, а також уміння зібрати актуальний матеріал продемонструвала робота **Оксани Гуцул** (I місце) «Великодній фольклор села Дусанів Перемішлянського району Львівської області», побудована на записах гаївок та інших жанрів, причому таких, які досі функціонують у селі на Опіллі. **Вікторія Балацька** виступила з роботою «Аналітичні роздуми над рукописом «Літописи Парохії в Зборі від 1738 року» о. Антонія Гойдана» (II місце), зазначивши, що сама перекладала цю пам'ятку. **Дарина Воздіган** у роботі «Висвітлення образу агресора в публікаціях про події АТО (на матеріалі інтернет-порталу «Волинська правда»)» (III місце), проаналізувала через емоційно-забарвлену лексику, фразеологізми, тропи сучасні історичні події: суть АТО, розуміння образу ворога.

Науково-практичну мету мала робота тернопільської учениці **Антоніни Гачкевич** (III місце) «Діяльність товариства «Просвіта» в с. Матвіївці як противага антиукраїнським течіям у суспільно-культурному житті села». Цікавою з етнологічного погляду була робота **Андрія Біловусяка** «Українці як автохтонне населення на території Польщі: історія та

сучасність» (III місце). **Катерина Коршинська** висвітлила матеріал на тему «Натхненна творчістю великих... (наслідувальні жанри як засіб самовираження у світлі класичних літературних надбань)». Варто відзначити, що найкращі дослідження були здійснені на польовому матеріалі під час безпосереднього усного спілкування з носіями українського фольклору.

Дві домінанти – світоглядна і тематична – формували специфіку захисту одинадцятикласниками своїх науково-дослідних робіт. З одного боку, було окреслено той контекст сучасної актуальності, в якій маємо й інспіровану проти України «гібридну війну» з її пропагандистсько-інформаційною складовою і з систематичними намаганнями Москви сформуванню «поле конфліктності» між Україною та її західними сусідами (особливо прикметні тут студії **Ольги Третякової** «Відносини України та Республіки Польща в контексті Волинської трагедії» (I місце), **Т. Ружицької** «Українська діаспора в боротьбі за незалежність» (Іспанія)), а з іншого – засвідчено увагу до традиційної української звичаєвості, до того нашого народного «ладування», яке так вражало і вражає всіх, хто вперше стикається з Українським Світом (вглиблено дослідження його світоглядно-образотворчої специфіки стало своєрідним «розпізнавальним знаком» шкільних українознавчих студій, проте цьогоріч роботи відзначалися особливою інтенсивністю поєднання аналітичної дискурсивності та щирої емоційності,

якогось трепетного відчуття непроминальної значущості цього національного скарбу: характерні під цим оглядом дослідження **Єгора Лапи** «Дідух – український оберіг» (III місце), **Руслани Орешко** «Душа мого народу – вишитий весільний рушничок, барвінками та мальвами» (III місце)).

Проте не тільки, за словами І. Франка, «старе й нове» перебувало в «оперативному полі» уваги конкурсантів. У їхній системі українознавчих координат було місце і для студій над проблематикою української літератури – у її проєкціях на горизонт сучасних «викликів» епохи («Сучасне драматичне втілення теми революції у п'єсах Олександра Ірванця та Неди Нежданой» **Олени Кроліцької** (II місце), «Тематичні та поетикальні особливості збірки «Нехворощ» Любові Пономаренко» **Всеволода Ситника** (III місце)).

Тематика робіт охопила широке коло проблем: дискурсу сучасної соціології, фахового мовознавчого аналізу, студій над історією та сучасністю релігійних рухів, осмислення особистісного виміру епохальних історичних подій. Проте за всього тематичного багатоманіття було те єдине, що безпомилково дало можливість об'єднати роботи цьогорічних конкурсантів у спільну цілокупність. Ім'я цієї єдності – Україна.

Тетяна БОЙКО

кандидат філософських наук,
завідувач відділу освітніх
технологій та популяризації
українознавства НДІУ